

Taalvouten: Het gebruik van ‘hun’ als onderwerp en meewerkend voorwerp in het Nederlands

Abstract

In het moderne Nederlands is het steeds gebruikelijker om het voornaamwoord *hun* te gebruiken als onderwerp in een zin. Uit de literatuur komt naar voren dat voornamelijk hoger opgeleiden deze verschuiving afkeuren. Maar hoe zit dat met het gebruik van *hun* als meewerkend voorwerp? Vinden Nederlandssprekenden deze verschuiving acceptabel? In dit artikel wordt antwoord gegeven op deze vragen. Verwacht werd dat de hoger opgeleiden de zinnen waarbij *hun* als onderwerp werd gebruikt, als minder acceptabel zouden beoordelen. De zinnen waarbij *hun* als meewerkend voorwerp werd gebruikt zouden zij als acceptabel beoordelen. Aan de hand van een statistische analyse bleken er significante verschillen te bestaan bij zowel de variabele ‘grammaticaliteit’ als de variabele ‘grammaticale functie’. Tevens was er een significant verschil te zien tussen deze variabelen. Kortom, er was een effect te zien op de mate van acceptabiliteit van de testzinnen. Deze uitkomsten worden mogelijk verklaard vanuit het verschijnsel ‘hypercorrectie’.

1. Inleiding

Er is in de afgelopen jaren veel belangstelling geweest voor het gebruik van het voornaamwoord *hun* in de Nederlandse spreektaal. Als Nederlandstalige leer je op de basisschool de grammaticaregels die van toepassing zijn op onze taal. De regels die gelden voor het gebruik van *hun* zijn als volgt; *Hun* kan twee vormen aannemen, een bezittelijk voornaamwoord of een meewerkend voorwerp. Bij de zin; *hun* bloemen staan al buiten, is *hun* een bezittelijk voornaamwoord. Bij de zin; Ik heb *hun* de bloemen gegeven, is *hun* een meewerkend voorwerp. Daarnaast kan *zij* alleen als onderwerp worden gebruikt. Bij de zin; *zij* hebben gegeten, is *zij* het onderwerp. Deze zinnen zijn correct Nederlands wanneer de prescriptieve grammaticaregels in acht worden genomen. Ondanks dat Nederlandstaligen over deze grammaticale regels beschikken en *hun* als onderwerp in de standaardtaal afkeuren, houden zij hier niet altijd rekening mee. Wanneer je goed luistert, zal het je opvallen dat citaten zoals ‘hun hebben de bloemen gekocht’ vaker worden gebruikt dan je in eerst instantie zou denken. In de afgelopen eeuw is er door veel taalwetenschappers onderzoek gedaan naar deze verschuiving.

Van Bergen, Stoop, Vogels en de Hoop (2011) deden onderzoek naar de vraag waarom het gebruik van *hun* als onderwerp zo goed werkt in het huidige Nederlands. Beschreven is dat Taalwetenschappers zich al jaren bezighouden met deze verschuiving. Hoe kan het dat het voornaamwoord als onderwerp wordt gebruikt en zich verspreid? Waarom worden de alternatieve vormen (*zij/ze*) niet gebruikt? Door middel van een kwantitatief corpusonderzoek toonde zij aan dat *hun* een bepaalde eigenschap heeft die de andere twee vormen niet hebben. *Hun* verwijst namelijk naar entiteiten. Dat is bij de andere twee vormen niet het geval. Doordat *hun* deze functie heeft, wordt het gebruik hiervan als effectief en functioneel ervaren. Deze taalkundigen waren van mening dat er nog geen sprake is van een ‘vervanging’ van *zij/ze* door *hun*. Het gebruik van *zij* als onderwerp wordt tot de dag van vandaag als goed Nederlands beschouwd. Tot slot werd er geconcludeerd dat degene die *hun* als onderwerp gebruikt duidelijke taal spreekt. Het gebruik van *hun* als onderwerp wordt door deze taalwetenschappers dus niet als grammaticaal ‘fout’ gezien.

De eerder genoemde taalwetenschappers maakten gebruik van het Corpus Gesproken Nederlands om het gebruik van *hun* te analyseren. Andere wetenschappers hebben ervoor gekozen om de mening van proefpersonen over het gebruik van *hun* als onderwerp in kaart te brengen in relatie tot verschillende sociaal demografische kenmerken zoals dialect, seksedifferentiatie en opleidingsniveau. De volgende twee onderzoeken zijn hier voorbeelden van.

Otto (2016) deed bijvoorbeeld onderzoek naar overtredingen van prescriptieve grammaticaregels en het onderwijs. Daarbij werd de perceptie van jonge Nederlandssprekende vrouwen over foutieve constructies in het gesproken Nederlands in kaart gebracht. Otto (2016) concludeerde: ‘My sociolinguistic study, into 45 young Dutch females’ perception and evaluation of five usage problems in spoken Dutch confirms that speakers’ education is a relevant social variable that future studies about related topics should consider. The speakers with a WO degree [...] more often commented on the non-standard features in a radio listening task than speakers with HBO [...] of MBO [...] degrees did. Additionally, the university graduates also were less tolerant of, and more strongly distanced themselves from, spoken sentences that included such non-standard features as compared to the HBO and MBO graduates’. (p. 0). Uit dit onderzoek komt naar voren dat er verschillen in perceptie zijn te zien per opleidingsniveau. Educatie leek hier van invloed te zijn op het beoordelen van die constructies.

Daarenboven deed Van Bree (2012) onderzoek naar het gebruik van *hun* als onderwerp in relatie tot Nederlandse dialecten. In dit onderzoek komt naar voren dat deze verschuiving beschouwd kan worden als een poging om correcter te spreken. Mensen die dialect spraken en niet alleen *hullie* als object en bezittelijk voornaamwoord maar ook *hullie* als onderwerp gebruikte, verving deze vorm door *hun* in alle mogelijke functies in de standaardtaal. Hier was sprake van het verschijnsel ‘hypercorrectie’. Onderzocht is waarom *hullie* werd gegeneraliseerd binnen de verschillende dialecten. Uit het onderzoek is gebleken dat het gebruik van *hun* verklaard kan worden vanuit een behoefte aan extra sterke vormen.

Hypercorrectie is een verschijnsel dat vaak een enorme impact heeft op het beoordelen van grammaticale zinnen. Proefpersonen zullen een bepaalde constructie foutief beoordelen op basis van een andere grammaticale regel. Hierbij wordt een vermeende taalfout ten onrechte gecorrigeerd. Een voorbeeld hiervan is o.a. het gebruik van *hun* in het Nederlands. *Hun* als meewerkend voorwerp wordt vaak ten onrechte gecorrigeerd, terwijl *hun* als meewerkend voorwerp correct is. In het onderzoek van Hubers, Trompenaars, Collin, de Schepper & de Hoop (2019) wordt hypercorrectie als een ‘By-product of Education’ gezien. Wanneer de prescriptieve grammaticaregels in het onderwijs worden geleerd, kan dit leiden tot hypercorrectie. De resultaten van dit onderzoek lieten zien dat hypercorrectie bij alle opleidingsniveaus voorkwam. Zij concludeerden dat het aanleren van de prescriptieve grammaticaregels het gebruik van correcte vormen kan vergroten terwijl dat in andere gevallen door hypercorrectie wordt verkleind. Educatie met hypercorrectie als gevolg, is van grote invloed bij het beoordelen van zinnen.

Naast deze wetenschappers zijn er nog tientallen wetenschappers die ook onderzoek hebben gedaan naar dit onderwerp in relatie tot allerlei verschillende condities, criteria, doelgroepen etc. In de huidige literatuur is het gebruik van *hun* als meewerkend voorwerp tot op heden weinig onderzocht. Eerder in dit hoofdstuk werd genoemd dat ook dit, een vaak voorkomende taalfout is.

Om deze reden is onderzoek naar dit onderwerp een toevoeging op de huidige literatuur. Interessant is of eenzelfde verschuiving aanwezig is bij het gebruik van *hun* als meewerkend voorwerp i.p.v. *hen*. Om die reden is er een onderzoek opgezet naar dit onderwerp. De vraagstelling luidt als volgt: Welke mate van acceptabiliteit geven Nederlandssprekende adolescenten van hbo- of wo-niveau aan voor het gebruik van *hun* als onderwerp en *hen* als meewerkend voorwerp in zinnen ten opzichte van *zij* als onderwerp en *hun* als meewerkend voorwerp op een 7-puntsschaal? Om antwoord te krijgen op deze vraag is er een vragenlijst rond gestuurd, die Nederlandssprekende adolescenten hebben ingevuld. Aan de hand van de besproken literatuur is de volgende hypothese opgesteld: *Hun* als onderwerp wordt als niet acceptabel beoordeeld en *hun* als meewerkend voorwerp wordt wél als acceptabel beoordeeld. In de besproken literatuur werd beschreven dat voornamelijk de hoger opgeleiden de verschuiving van het gebruik van *hun* als onderwerp afkeuren. Daarnaast werd verwacht dat wanneer *hun* werd gebruikt als meewerkend voorwerp, zij dit als correct zouden beoordelen vanwege het verschijnsel ‘hypercorrectie’

2. Methode

2.1 Onderzoeksontwerp

Het onderzoeksdesign voor dit onderzoek betreft een experimenteel design. De proefpersonen werden gerandomiseerd verdeeld over het materiaal. De onafhankelijke variabelen zijn grammaticale functie (onderwerp of meewerkend voorwerp) en grammaticaliteit (correcte en incorrecte vorm). De afhankelijke variabele is de mate van acceptabiliteit van de zinnen. De acceptabiliteit van de zinnen werd bij elk individu herhaald gemeten (Repeated Measures), oftewel een longitudinale opzet (within-subjects). Iedere proefpersoon werd aan slechts één conditie van één bepaalde zin blootgesteld. Zij kregen, of de correcte vorm, of de incorrecte vorm van de desbetreffende zin aangeboden. Over de gehele vragenlijst gezien, werden zij aan elke conditie blootgesteld.

2.2 Materialen

Om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden werd er een vragenlijst (zie Bijlage) opgesteld. Deze vragenlijst bestond uit 40 zinnen, waarbij het ging om 20 testzinnen en 20 fillers. De 20 testzinnen bestond uit 10 zinnen waarbij *hun* een onderwerpsvorm aannam en 10 zinnen waarbij *hun* een meewerkend voorwerpsvorm aannam. De zinnen waarbij *hun* als onderwerp werd gebruikt, werd gezien als de incorrecte vorm. De zinnen waarbij *hun* als meewerkend voorwerp werd gebruikt, werd gezien als de correcte vorm.

De 20 fillers waren bedoeld om de proefpersonen af te leiden van de taak. Het was gedurende het onderzoek noodzakelijk dat de proefpersonen niet door hadden om welke grammaticale fout het ging. Dit kon de resultaten immers negatief beïnvloeden. De bestonden uit zinnen met meerdere grammaticale fouten. Er zijn twee vragenlijsten gemaakt waarbij elke vragenlijst één van de vormen van een zin bevat, dus of de correcte of incorrecte vorm. Deze vragenlijst werd aangeboden via de survey software 'Qualtrics'. De zinnen werden in het programma door middel van de functie 'Randomize' gerandomiseerd binnen de twee vragenlijsten. Alle zinnen werden daardoor evenveel aangeboden. Vervolgens werd de eerder beschreven statistische toets losgelaten op de verkregen resultaten.

2.3 Proefpersonen

Gedurende de meting werd aan 36 proefpersonen gevraagd de vragenlijst in te vullen. De proefpersonen bestond uit een homogene groep. Zoals in paragraaf 2.1 is beschreven werd iedere proefpersoon blootgesteld aan één conditie van een zin (correct of incorrecte vorm). Daarnaast kregen zij allemaal 20 fillers, 10 zinnen waarbij *hun* werd gebruikt als onderwerp en 10 zinnen waarbij *hun* werd gebruikt als meewerkend voorwerp, aangeboden. De proefpersonen werden willekeurig toegewezen aan één van de twee gemaakte vragenlijsten. De volgende inclusie- en exclusiecriteria golden:

2.3.1 Inclusiecriteria

- ❖ De proefpersonen waren tussen de 18 en 25 jaar oud
- ❖ De proefpersonen hadden een opleidingsniveau van tenminste HBO/WO

2.3.2 Exclusiecriteria

- ❖ Geslacht was niet van belang

2.4 Procedure

De proefpersonen werden gedurende dit onderzoek willekeurig benaderd. De vragenlijst is rondgestuurd via Whatsapp. De proefpersonen kregen door middel van een link, toegang tot de vragenlijst. De vragenlijst werd individueel afgenomen. Het invullen van de vragenlijst nam ongeveer 10 minuten in beslag. Wanneer de proefpersonen de vragenlijst invulden kregen ze allereerst een instructie te zien. De instructie was als volgt: Beoordeel de volgende zinnen op acceptabiliteit, zowel op gebied van grammatica en betekenis. Kies uit: 'zeer slecht', 'slecht', 'redelijk slecht', 'neutraal', 'redelijk goed', 'goed' of 'zeer goed'. Het gaat om jouw mening, dus je kunt geen fout antwoord geven. Je kunt steeds maar één antwoordmogelijkheid aanklikken. Het is niet mogelijk om terug te gaan naar een vorige zin. Door mee te doen met dit onderzoek, stem je ermee in dat je antwoorden anoniem worden verwerkt. Je begrijpt dat je vrijwillig meedoet aan dit onderzoek. Je mag op ieder moment stoppen met het onderzoek. In dat geval zullen al je antwoorden worden verwijderd. Ook heb je het recht om tot 24 uur na het meedoen met dit onderzoek je antwoorden te laten verwijderen. Hiervoor kun je contact met ons opnemen via meike.rothoff@student.ru.nl. Na het invullen van de vragenlijst werden zij bedankt voor hun deelname.

2.5 Apparatuur

De vragenlijst werd aangeboden via de survey software 'Qualtrics'. De verkregen data werd binnen die software verzameld en opgeslagen. Vervolgens kon die data verwerkt worden in het programma SPSS aan de hand van een statistische toets.

2.6 Data-analyse

Aan de hand van de eerder beschreven variabelen kon worden vastgesteld dat er bij dit onderzoek sprake is van een 2 x 2 Repeated Measures ANOVA waarbij de afhankelijke variabele de mate van acceptabiliteit bedraagt. Het gaat om een Repeated Measures ANOVA omdat dezelfde proefpersonen verschillende condities kregen aangeboden bij de vragenlijst. Door gemiddelden te nemen van de data per conditie en factor konden er vier gebundelde factoren worden gemaakt, namelijk; OnderwerpGoed, Onderwerpfout, MeewerkendVoorwerpGoed en MeewerkendVoorwerpFout. Deze factoren zijn door middel van de statistische toets tegen elkaar uitgezet. Er is gekeken naar de verschillende hoofd- en interactie-effecten. De volgende hoofdeffecten zijn getoetst: het effect tussen de correcte en incorrecte vorm (Goed vs. Fout) en het effect tussen het onderwerp en meewerkend voorwerp. Bovendien zijn er ook interactie-effecten met elkaar te vergelijken, namelijk het onderwerp correct in vergelijking met het meewerkend voorwerp correct en het onderwerp incorrect in vergelijking met het meewerkend voorwerp incorrect.

De verkregen resultaten worden in het volgende hoofdstuk nader toegelicht.

3. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek beschreven aan de hand van zowel beschrijvende als toetsende statistiek.

Uit een 2x2 Repeated Measures ANOVA met de within-subject factoren ‘grammaticale functie’ (OnderwerpGoed, MeewerkendVoorwerpGoed, OnderwerpFout en MeewerkendVoorwerpfout) en ‘grammaticaliteit’ (correct en incorrecte vorm) en de afhankelijke variabele ‘mate van acceptabiliteit’ bleek het volgende.

Er werd verondersteld dat er aan de volgende assumpties werd voldaan; De assumptie van sfericiteit, de afhankelijke variabele was van minimaal interval niveau en de afhankelijke variabele was normaal verdeeld. Tevens waren de verschilscores normaal verdeeld

De onderstaande statistische weergaven laten zien dat zowel het gebruik van *hun* als onderwerp als meewerkend voorwerp als minder acceptabel werd beoordeeld door de proefpersonen. Tabel 3.1 laat zien dat de zinnen die zijn aangeboden in de correcte vorm ($M = 4.42$, $SD = 0.13$) een significant hogere mate van acceptabiliteit tot gevolg hadden in vergelijking met de zinnen die zijn aangeboden in de incorrecte vorm ($M = 3.33$, $SD = 0.10$); $F(1,35) = 11.291$, $p = .002$, $\eta^2_p = .244$. Daarnaast bleek uit tabel 3.2, dat de mate van acceptabiliteit van het onderwerp ($M = 3.70$, $SD = 0.08$) als significant minder acceptabel werd beoordeeld in vergelijking met het meewerkend voorwerp ($M = 4.06$, $SD = 0.11$); $F(1,35) = 36.746$, $p < .001$, $\eta^2_p = .512$ (zie Tabel 3.4).

Tabel 3.1 Het hoofdeffect van de variabele ‘grammaticaliteit’ op de mate van acceptabiliteit.

ESTIMATES		
GRAMMATICALITEIT	Mean	Std. Error
1	4.424	0.127
2	3.334	0.104

Tabel 3.2 Het hoofdeffect van de variabele ‘grammaticale functie’ op de mate van acceptabiliteit.

ESTIMATES		
GRAMMATICALE FUNCTIE	Mean	Std. Error
1	3.695	0.077
2	4.063	0.105

In tabel 3.3 is te zien dat het onderwerp aangeboden in de correcte vorm, *zij* ($M = 5.62$, $SD = 0.12$) een significant hogere mate van acceptabiliteit tot gevolg had ten opzichte van het meewerkend voorwerp aangeboden in de correcte vorm, *hun* ($M = 3,23$, $SD = 0.21$). Tot slot bleek dat het onderwerp aangeboden in de incorrecte vorm, *hun* ($M = 1.77$, $SD = 0.16$) een significant lagere mate van acceptabiliteit tot gevolg had ten opzichte van het meewerkend voorwerp aangeboden in de incorrecte vorm, *hen* ($M = 4.90$, $SD = 0.17$). Hier bleek een significant interactie-effect te bestaan tussen de grammaticale functie en de grammaticaliteit op de mate van acceptabiliteit van de testzinnen, ($F(1,35) = 165.764$, $p < .001$, $\eta^2_p = .826$ (zie Tabel 3.4).

Tabel 3.3 Het interactie-effect tussen de variabele ‘grammaticaliteit’ en ‘grammaticale functie’ op de mate van acceptabiliteit.

		ESTIMATE S	
GRAMMATICALITEIT	GRAMMATICALE FUNCTIE	Mean	Std. Error
1	1	5.621	0.122
	2	3.228	0.208
2	1	1,769	0.157
	2	4.899	0.172

Tabel 3.4 F-waarden van de uitgevoerde Repeated Measures ANOVA per variabele.

TEST OF WITHIN SUBJECTS EFFECTS					
SCOURCE	df	Mean square	F	Sig	Parital Eta Squared
GRAMMATICALE FUNCTIE	1	42,793	36.746	.000	.512
ERROR (GRAMMATICALE FUNCTIE)	35				
GRAMMATICALITEIT	1	4.877	11.291	.002	.244
ERROR (GRAMMATICALITEIT)	35				
GRAMMATICALE FUNTIE * GRAMMATICALITEIT	1	274.454	165.674	.000	.826
ERROR (GRAMMATICALE FUNTIE * GRAMMATICALITEIT)	35				

In fig. 3.5. staan de resultaten nogmaals weergegeven. De proefpersonen beoordeelde de zinnen ‘OnderwerpGoed’ (*zij* gebruikt als onderwerp) als meest acceptabel. Deze vorm scoort vele malen hoger dan de zinnen ‘OnderwerpFout’, (*hun* gebruikt als onderwerp). Daarmede is te zien dat er bij MeewerkendVoorwerpGoed en MeewerkendVoorwerpFout het tegenovergestelde gebeurt. De proefpersonen beoordeelde de zinnen MeewerkendVoorwerpGoed (*hun* gebruikt als meewerkend voorwerp) als minder acceptabel in t.o.v. de zinnen MeewerkendVoorwerpFout (*hen* gebruikt als meewerkend voorwerp).

Tot slot laat fig. 3.5. de eerdergenoemde resultaten nogmaals zien.

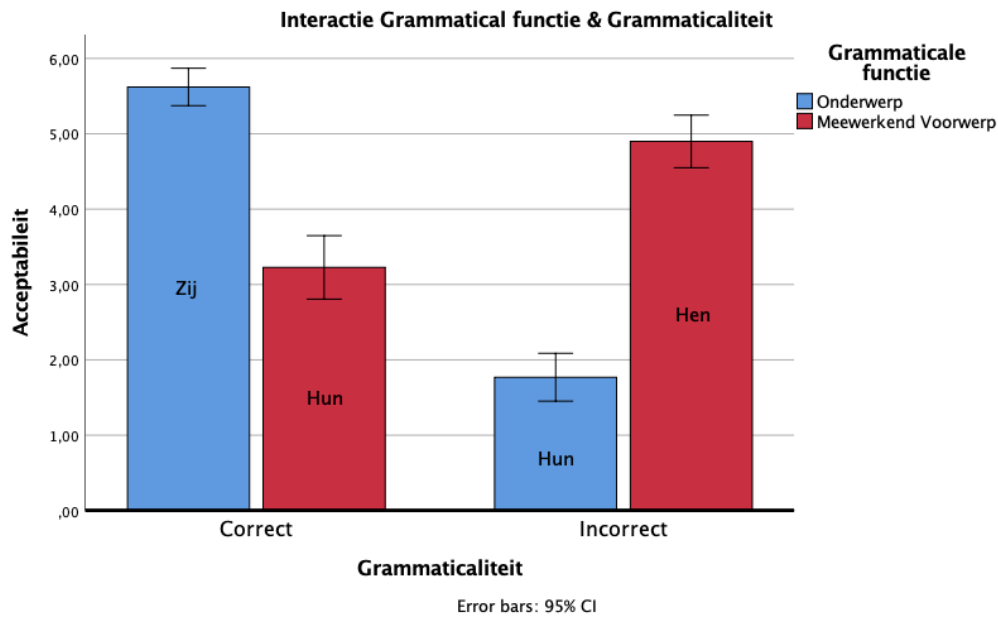

Fig. 3.5. De box plot van het interactie-effect tussen de variabele ‘grammaticale functie’ en ‘grammaticaliteit’

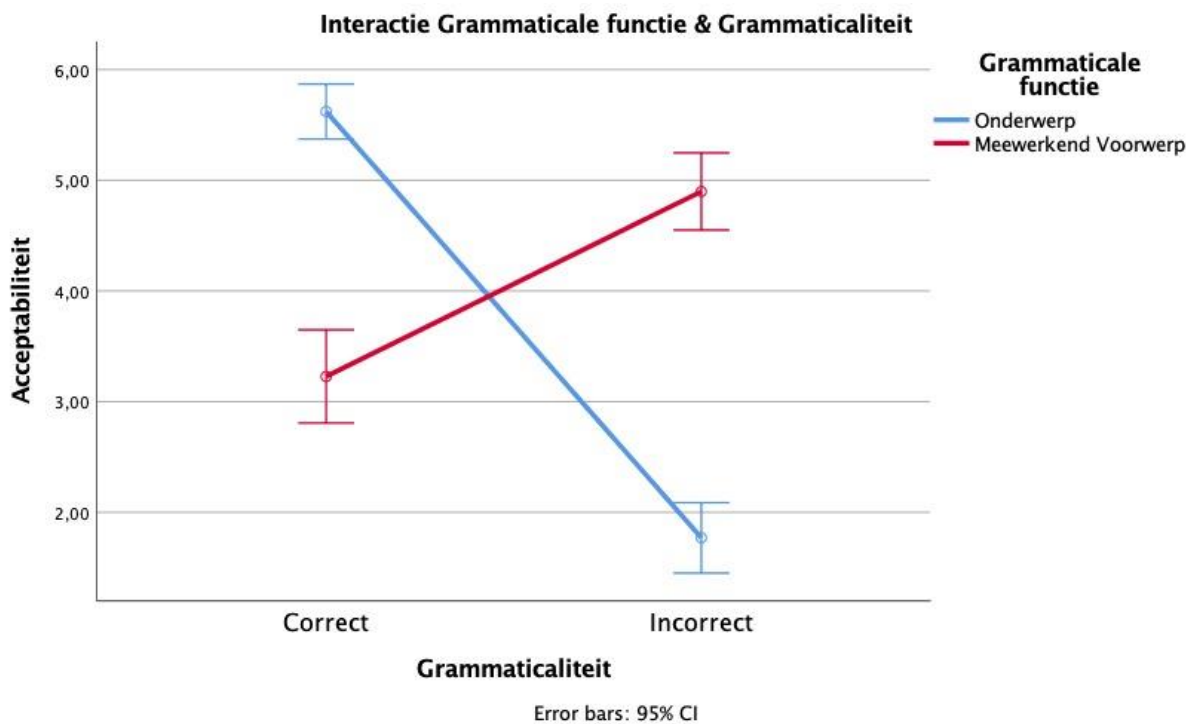

Fig. 3.6. De line plot van het interactie-effect tussen de variabele ‘grammaticale functie’ en ‘grammaticaliteit’

4. Discussie en conclusie

De vraagstelling van dit onderzoek was als volgt: Welke mate van acceptabiliteit geven Nederlandssprekende adolescenten van hbo- of wo-niveau aan voor het gebruik van *hun* als onderwerp en *hen* als meewerkend voorwerp in zinnen ten opzichte van *zij* als onderwerp en *hun* als meewerkend voorwerp op een 7-puntsschaal? Het doel van dit onderzoek was dus om te ondervinden hoe Nederlandssprekende adolescenten met een minimaal opleidingsniveau van hbo, een zin waarbij *hun* als onderwerp en meewerkend voorwerp werd gebruikt, beoordeelde op mate van acceptabiliteit.

De resultaten lieten zien dat er bij zowel de variabele ‘grammaticaliteit’ als de variabele ‘grammaticale functie’ een significant verschil waar te nemen was op de mate van acceptabiliteit van de testzinnen. Tevens was er te zien dat er een significant verschil aanwezig was tussen de variabele ‘grammaticaliteit’ en ‘grammaticale functie’ op de mate van acceptabiliteit van de testzinnen. De proefpersonen beoordeelden het onderwerp dat is aangeboden in de incorrecte vorm als minder acceptabel ten opzichte van het onderwerp dat is aangeboden in de correcte vorm. Bij het meewerkend voorwerp was het tegenovergestelde te zien. Het meewerkend voorwerp aangeboden in de incorrecte vorm werd als meer acceptabel beoordeeld in vergelijking met het meewerkend voorwerp aangeboden in de correcte vorm.

Deze resultaten geven antwoord op de eerder beschreven vraagstelling. De Nederlandssprekende adolescenten beoordeelden het gebruik van *hun* als niet acceptabel in vergelijking met *zij*. Evenzeer beoordeelden ze het gebruik van *hun* als meewerkend voorwerp als minder acceptabel in vergelijking met *hen* als meewerkend voorwerp op een 7-puntschaal.

De hypothese van het onderzoek was als volgt: *Hun* als onderwerp wordt als niet acceptabel beoordeeld en *hun* als meewerkend voorwerp wordt wel als acceptabel beoordeeld. De verwachting is opgesteld aan de hand van de eerdergenoemde literatuur. Deze verwachtingen werden bevestigd aan de hand van de resultaten.

De resultaten zijn te koppelen aan de besproken literatuur. Van Bergen et al. (2011) noemden in hun onderzoek bijvoorbeeld dat het gebruik van *hun* door taalwetenschappers niet als fout wordt beoordeeld maar dat het gebruik van *zij* nog altijd als correct wordt gezien. Dit is ook een gegeven dat te zien is in de resultaten van dit onderzoek. De vorm waarbij *zij* werd gebruikt wordt nog steeds als meer acceptabel beoordeeld ten opzichte van *hun* als onderwerp. Er was tot op heden nog weinig onderzoek gedaan naar het gebruik van *hun* als meewerkend voorwerp. Zoals al eerder beschreven, is te zien dat zinnen waarbij *hun* als meewerkend voorwerp werd gebruikt (correcte vorm) als minder acceptabel werd beoordeeld in ten opzichte van de zinnen waarbij *hen* als meewerkend voorwerp werd gebruikt.

Dit heeft vermoedelijk te maken met het verschijnsel ‘hypercorrectie’. De grammaticale regel die geldt voor het gebruik van *hun* als onderwerp werd door de proefpersonen ook toegepast binnen de constructie waarbij *hun* werd gebruikt als meewerkend voorwerp. Vanuit de kennis die zij hebben over de vorm waarbij *hun* wordt gebruikt als onderwerp, beoordeelde ze de zinnen waarbij *hun* als meewerkend voorwerp daardoor als minder acceptabel. Ze paste dus de verkeerde grammaticale regel toe dan bij deze constructie van toepassing was. Zoals werd genoemd in hoofdstuk 1 werd dit verschijnsel beschreven door Hubers et al. (2019).

In het onderzoek van Otto (2016) en van Bree (2012) werd gekeken naar het gebruik van *hun* als onderwerp in relatie tot verschillende sociaal demografische kenmerken zoals dialect, seksedifferentiatie en opleidingsniveau. Bij dit onderzoek is ervoor gekozen om alleen proefpersonen te benaderen met een opleidingsniveau van hbo- of wo-niveau. Hierdoor werd er een beperking aangebracht op de bevindingen. Het onderzoek van Otto (2016) liet namelijk zien dat opleidingsniveau wel degelijk uitmaakt, kijkend naar de beoordeling van

acceptabiliteit van de testzinnen. Toch is dit een gegeven dat verworpen kan worden. Het verschil in educatie vanuit de basisschool is een factor dat per individu enorm verschillend kan zijn. Dit is dan ook noodzakelijk om mee te nemen bij het selecteren van de proefpersonen. Omdat tijdens dit onderzoek slechts alleen gekozen is voor proefpersonen met een hbo- of wo-niveau kunnen de significante verschillen niet alleen verklaard worden door dit kenmerk. Een bredere groep bestaand uit verschillende opleidingsniveaus zou dit resultaat wel hard kunnen maken. Dit is iets wat meegenomen kan worden voor vervolgonderzoek.

Bovendien is er bij dit onderzoek gekozen voor één bepaalde leeftijdscategorie, namelijk adolescenten van 18 tot 25 jaar. Ook dit is een beperking binnen het onderzoek. Wanneer er was gekozen voor een bredere groep met verschillende leeftijdscategorieën, kon dit kenmerk eventuele significante verschillen verklaren. Dit is een kenmerk dat meegenomen kan worden voor vervolgonderzoek.

Tot slot is er in dit onderzoek gekozen om geen onderscheid te maken tussen geslacht. Significante verschillen zouden mogelijk verklaard kunnen worden vanuit dit kenmerk. Ook dit is iets wat meegenomen kan worden voor vervolgonderzoek.

De sterke punten van dit onderzoek zijn voornamelijk dat dit onderzoek meer gegevens biedt voor collega-onderzoekers met betrekking tot het gebruik van *hun* als meewerkend voorwerp. Daarbij zorgt een homogene groep ervoor dat er een specifiek resultaat uitkomt dat betrekking heeft op een specifieke doelgroep. Deze resultaten kunnen worden gebruikt in combinatie met bestaande literatuur die wellicht een andere doelgroep heeft gebruikt.

Kortom, aan de hand van de eerdere beschreven resultaten kan geconcludeerd worden dat er een hoofdeffect bestaat bij de variabele ‘grammaticaliteit’ en ‘grammaticale functie’. Ook bleek er een interactie-effect tussen deze variabelen. Uit de 2x2 Repeated Measures ANOVA kwam dus naar voren dat iedere variabele een significant verschil liet zien. De proefpersonen beoordeelden het onderwerp dat is aangeboden in de correcte vorm als meer acceptabel dan de zinnen waarbij het onderwerp werd aangeboden in de incorrecte vorm. Tevens beoordeelden ze het meewerkend voorwerp dat is aangeboden in de incorrecte vorm als meer acceptabel in vergelijking met het meewerkend voorwerp in de correcte vorm. Dit is mogelijk te verklaren vanuit hypercorrectie. Deze resultaten bevestigen hierdoor de hypothese en geven antwoord op de vraagstelling.

5. Referentielijst

- Bennis, H., & Hinskens, F. (2014). Goed of fout. *Nederlandse Taalkunde*, 19(2), 131-184.
- Field, A., & Hole, G. (2002). How to design and report experiments (pp.287-345). Sage.
- Grondelaers, S., & Van Hout, R. (2012). Where is Dutch (really) heading?: The classroom consequences of destandardization. *Dutch Journal of Applied Linguistics*, 1(1), 41-58.
- Hubers, F., Trompenaars, T., Collin, S., de Schepper, K., & de Hoop, H. (2019). Hypercorrection as a By-product of Education. *Applied Linguistics*.
- Otto, I. (2016, 4 april). Violations of prescriptive rules and speaker education: Young “Randstad” females’ perception of usage problems in spoken Dutch (Masterscriptie). Geraadpleegd van https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/39098/Otto_2016_Violations_of_prescriptive_rules_and_speaker_education.pdf?sequence=1
- Stroop, J. (2010). Hun hebben de taal verkwanseld: over Poldernederlands, fout Nederlands en ABN. Singel Uitgeverijen.
- van Bergen, G., Stoop, W., Vogels, J., & De Hoop, H. (2011). Leve hun! Waarom hun nog steeds hun zeggen. *Nederlandse taalkunde*, 16(1), 2-29.
- van Bree, C. (2012). Hun als subject in een grammaticaal en dialectologisch kader. *Nederlandse taalkunde*, 17(2), 229-249.

Bijlage

Vragenlijst 1

- F1.1 Die man is veel groter dan Jan.
- F2.1 Volgende maand gaan we verhuizen en we moeten nu alvast een nieuw bed uitzoeken.
- F3.1 Ik erger me aan de lekkende kraan.
- F4.1 Peter heeft gestudeerd aan de universiteit, daarom is hij slimmer dan ik.
- F6.1 Het meisje dat graag kookt is geliefd bij de jongens.
- F7.1 De nek van een giraf is langer dan de nek van een olifant.
- F8.1 We gaan straks naar de Efteling en we komen pas laat in de avond thuis.
- F9.1 Met genoeg deel ik u mee dat u een prijs hebt gewonnen, en ik hoop dat u bij de prijsuitreiking aanwezig bent.
- F10.1 De mensen die op vakantie gaan zijn de koffers verloren.
- F11.2 Ik beseft me zojuist dat corona langer gaat duren dan verwacht.
- F13.2 Ik heb hun gezien bij het concert afgelopen zomer.
- F14.2 Ze besloten de wedstrijd af te lassen.
- F15.2 Bij de H&M hebben ze enkel zo'n zwarte broeken.
- F16.2 Die andere studente is daar veel langer mee bezig geweest dan mij.
- F17.2 Het varkentje die in de modder rolt is schattig.
- F18.2 De wind was stormachtig en konden we slechts met moeite vooruitkomen.
- F19.2 In de zomer steekt Jan wel de barbecue aan, maar houdt Jan niet van de rook
- F20.2 Duizend euro krijg je erbij en zit je nu op vijfduizend euro.
- O1.1 Zij eten een appel.
- O2.1 Zij hebben de was gedaan.
- O3.1 Moeten zij daar nog heel lang blijven slapen?
- O4.1 Zij kunnen morgen niet op mijn verjaardag komen.
- O5.1 Zij waren vorig jaar op vakantie naar Frankrijk.
- O6.2 Hun hadden de brief gisteren al moeten posten.
- O7.2 Hun komen morgen aan in Bali.
- O8.2 Drinken hun graag wijn?
- O9.2 Hun hadden daar echt alle tijd voor.
- O10.2 Zitten hun daar in een restaurant te eten?
- MW1.1 Hij geeft hun een bloemetje.
- MW2.1 Anneke leest hun een verhaal voor.
- MW3.1 Lieke schreef hun een brief in het Frans.
- MW4.1 Moest je hun dat werkstuk niet geven?
- MW5.1 Bracht de melkboer hun altijd verse yoghurt?
- MW6.2 Schenk jij hen de koffie in?
- MW7.2 Ik heb hen vijfduizend mails verstuurd, maar ik kreeg geen reactie.
- MW8.2 Ik heb het hen niet durven vertellen
- MW9.2 Onze aardrijkskundeleraar leerde hen een mooi trucje.
- MW10.2 De marktkoopman verkocht hen een kilo appels.

Vragenlijst 2

- F1.2 Die man is veel groter als Jan.
F2.2 Volgende maand gaan we verhuizen en moeten nu alvast een nieuw bed uitzoeken.
F3.2 Ik irriteer me aan de lekkende kraan.
F4.2 Peter heeft gestudeerd aan de universiteit, daarom is hij slimmer dan mij.
F5.2 Ik besef me zojuist dat ik Karel nog had moeten bellen.
F6.2 Het meisje die graag kookt is geliefd bij de jongens.
F7.2 De nek van een giraf is langer als de nek van een olifant.
F8.2 We gaan straks naar de Efteling en komen we pas laat in de avond thuis.
F9.2 Met genoeg deel ik u mee dat u een prijs hebt gewonnen, en hoop ik dat u bij de prijsuitreiking aanwezig bent.
F10.2 De mensen welke op vakantie gaan zijn de koffers verloren.
F11.1 Ik besef zojuist dat corona langer gaat duren dan verwacht.
F12.1 Ik erger me aan het vervelende stemmetje van de logopediste.
F13.1 Ik heb hen gezien bij het concert afgelopen zomer.
F14.1 Ze besloten dat de wedstrijd afgelast moest worden.
F15.1 Bij de H&M hebben ze enkel zulke zwarte broeken.
F16.1 Die andere studente is daar veel langer mee bezig geweest dan ik.
F17.1 Het varkentje dat in de modder rolt is schattig.
F18.1 De wind was stormachtig en slechts met moeite konden we vooruitkomen.
F19.1 In de zomer steekt Jan wel de barbecue aan, maar Jan houdt niet van de rook.
F20.1 Duizend euro krijg je erbij en nu zit je op vijfduizend euro. O1.2 Hun eten een appel.
O2.2 Hun hebben de was gedaan.
O3.2 Moeten hun daar nog heel lang blijven slapen?
O4.2 Hun kunnen morgen niet op mijn verjaardag komen.
O5.2 Hun waren vorig jaar op vakantie naar Frankrijk.
O6.1 Zij hadden de brief gisteren al moeten posten.
O7.1 Zij komen morgen aan in Bali.
O8.1 Drinken zij graag wijn?
O9.1 Zij hadden daar echt alle tijd voor.
O10.1 Zitten zij daar in een restaurant te eten?
MW1.2 Hij geeft hen een bloemetje.
MW2.2 Anneke leest hen een verhaal voor.
MW3.2 Lieke schreef hen een brief in het Frans.
MW4.2 Moest je hen dat werkstuk niet geven?
MW5.2 Bracht de melkboer hen altijd verse yoghurt?
MW6.1 Schenk jij hun de koffie in?
MW7.1 Ik heb hun vijfduizend mails verstuurd, maar ik kreeg geen reactie.
MW8.1 Ik heb het hun niet durven vertellen.
MW9.1 Onze aardrijkskundeleraar leerde hun een mooi trucje.
MW10.1 De marktkoopman verkocht hun een kilo appels.